

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 11. SIBIIŪ, 15 NOVEMBRE 1891. Anulŭ XXII.

ACADEMIA ROMÂNĂ.*)

Décă din bunăvoința D-vóstre imi permitŭ a Vě întreținea pentru câteva momente cu unŭ raportŭ asupra *Academierŭ române*, la acésta mē îndémnă dóuē împregiurări. Una de natură generală, cređendŭ adecă a fi de interesŭ pentru orŭ-ce Românŭ, ca sē cunóscă ceva mai de aprópe *cea mai înaltă instituțiune culturală* a neamului seu, focarulŭ, care revarsă lumina și căldura sciinței asupra tuturorŭ părțilorŭ poporului românŭ, atátŭ de numerosŭ, atátŭ de respânditŭ, atátŭ de iubitorŭ și capabilŭ de cultură. Ear alta specială, fiindŭ și Asociațiunea nóstră transilvană pentru literatura română și cultura poporului românŭ o instituțiune de asemenea natură culturală, ca și Academia română, carea a serbatŭ în đilele trecute iubileulŭ de 25 anŭ aŭ vieței sale. Da, pe lângă tótă marea diferință a pozițiunei, a cercului de activitate și a mijlócelorŭ, de carŭ dispunŭ ele, este totuși între dênsele o afinitate spirituală, carea trebuie sē stimuleze și sē însuflețescă și modesta nóstră Asociațiune la lucrare neobosită. La rădicarea unŭ mare edificiiŭ chiarŭ și numai adunătorulŭ materialului este unŭ factorŭ însemnatŭ.

Căci precum este o mângăiere pentru noi Româniŭ de dincóce, că abstrăgéndŭ dela casurŭ singuratice, primele împulse ale culturēi nóstre moderne s'aŭ datŭ de aici dintre noi, — pentrucă aŭ noștrŭ mai de aprópe aŭ fostŭ Clain și Șincai,

*) Disertațiune, cetită în adunarea generală a Asociațiunei transilvane, ținută în Hațegŭ la 4/16 Augustŭ a. c.

Maiorū și Lazarū și conlucrătorii lorū, — așa cu mângăiere constatămū, că și timpulū inființării Asociațiunei nōstre, anii 1860—1861, este aprōpe coincidentū cu timpulū întemeiării *Societății literare române*, anulū 1866, care societate apoi la 1867 s'a consolidatū ca *societate academică română*, ear la anulū 1879 s'a avētatū la rangulū de *Academiă română*.

Mai departe, precum Asociațiunea nōstră, așa și Societatea academică este în începuturile sale mică și modestă; și totū asemenea Asociațiunei și acēsta își are originea sa în isvorulū celū viū alū afirmării *romanității* nōstre, și în dorința de a propaga, susține și cultiva acestū simțemētū în inima poporului nostru. Și fiindcă ceea-ce unesce întregū poporulū românū de pe fața pământului, este în prima linie *limba*, pentru aceea atâtū aici, câtū și dincolo *cultivarea limbei* a datū nascere nobilelorū însoțiri, de cari ne bucurămū astăzi noi aici, ear alți frați ai nostri fiă-carele în cerculū seu, și în fine toți dimpreună la sōrele celū mare alū Academiei române. Ca și cândū toți Româniū de pretotindenī arū fi simțitū spontanē, fără impulsū din afară, că în limba nōstră viuēză și se manifestēză sufletulū celū mare alū poporului nostru!

I.

Precum aici la noi, așa și în România se putea observa pe la jumătatea secolului nostru între literații români o viuă mișcare pentru desvoltarea limbei, pentru satorirea unei ortografii comune, pentru aflarea unui modū de a vorbi și a scrie, care se țină contū de desvoltarea istorică a limbei prin însuși poporulū nostru, dar totdeodată sē facă capabilă limba de a esprime tōte noțiunile, cari în urma avēntului sciințelorū i se impuneaū de sinele și de și. Și așa pe cândū aici în Transilvania Metropoliții *Saguna* și *Suluța* și toți bărbații nostri literați lucraū pentru inființarea acestei Asociațiuni, ear frații nostri din Ungaria propriă osteniaū a constitui Asociațiunea literară din Aradū, și totū asemenea și frații din Bucovina lucraū alături cu noi pentru cultura poporului, pe atunci și în România se făceaū seriōse pregătiri pentru întrunirea pu-

teriloră la o lucrare comună pe terenulă limbei și literaturăi. Atunci, la anulă 1860, eată, ca însemnată de susă, momentulă decisivă. Ună bărbatū iubitorū de cultură, *Evangeliiū Zappa*, născutū în Epir, dar împămēntenitū în Romānia, prin adresa sa dto 29 Șeptemvre 1860 face guvernulă romānū o donațiune de 5000 galbină „ca fondū — ȃice — pe veciū veciloră pentru limba și literatura romānă a preaiubițiloră nostri frați și fii ai patriei mele adoptive“. Și totū asemenea donéză bunulă patriotū prin testamentulă seu dto 30 Novembre alū aceluiași anū încă pe fiă-care anū cāte 1000 galbină „pentru desvoltarea și regularea limbei romāne“. Ear Locotenența domnescă, la propunerea Ministrulă de culte și instrucțiune publică (Ministru C. A. Rosetti, directorū generalū V. A. Urechie), după ascultarea consiliulă de ministri, pe basa acestorū donațiunii și spre realizarea acestorū scopuri, decretéză la 1 Aprile 1866 ună regulamentū pentru formarea *Societăței literare romāne*.

Misiunea acesteī Societăți, conformū dorinței donatorulă, era :

- a) a determina ortografia limbei romāne;
- b) a elabora gramatica limbei romāne;
- c) a lucra dicționarulă limbei romāne.

Societății acesteia îndată dela începutū i s'a datū din partea Locotenenței domnesci (N. Haralambie și Generalū Golescu) ună caracterū generalū naționalū; căci din cei 21 membri, cari aveaū sē constitue Societatea, 3 aveaū sē fiă din Romānia de preste Milcov, 4 din Romānia de dincōce de Milcov, 3 din Transilvania, 2 din Bānatū, 2 din Maramurēs, 2 din Bucovina, 3 din Bassarabia și 2 din Macedonia. Eată în mugurū *Academia romānă!* Căci din acēstă societate literară se desvoltă la 1867 *Societatea academică romānă*, carea în aplausulă tuturorū Romānilorū întruni în Bucuresci pre cei mai distinși reprezentanți ai literaturăi nōstre; ear din acēstă Societate academică romānă eată la 29 Martiū

1879 *Academia română*, suprema noastră autoritate literară, centrul și culmea nesuințelor noastre pe terenul cultural!

Cultivarea limbei a fostu devisa societăței academice; cultivarea limbei și cea dântăiū brazdă, trasă de dēnsa în ogorulū celū mănosū, ce avea sē-'lū cultivate. Căci deși la constituirea sea ea se organisase, totū cam asemenea Asociațiunei nōstre, pe o basă și mai largă decâtū Societatea literară, își pusese dreptū țintă „înaintarea literelorū și sciințelorū între Romāni“, și se împărțise, totū ca Asociațiunea nōstră, în trei secțiuni, și anume:

- a) literară-filologică,
- b) istorico-archeologică și
- c) secțiunea sciințelorū naturale;

totuși primele ei lucrări în cursū de 10 ani aū fostū aprōpe numaī filologice. Și anume i se impunea în prima liniă *cestiunea ortografiei*. Căci ca pre o haină străină, literațiū romāni încetū cu încetulū lăpēdaseră scrierea cu alfabetulū cirilicū, ce o împrumutaseră înaintașiū nostri prin secolulū XV. și XVI. dela Slaviū vecini și coreligionari, și îmbrăcaseră limba de nou în vestmētulū convenit ei alū latinității; dar cu tōte acestea era mare diferență între scriitorii romāni, așa încātū mai se putea dice: căți scriitorī, atātea moduri de scriere. Totulū însă, ce se câștigase, era principiulū, *de a scrie limba romānă cu litere romane*, — unū rezultatū acesta, micū la părere, dar fōrte mare în consecințele sale. Căci, după limbă în generalū, literei latine avemū sē-i mulțămimū, că lumea ne recunōsce astădi de ramū alū ginteī latine, alū ginteī, carea după cuvētulū nemoritorulū nostru poetū dela Mircesci „e reginā într'ale lumeī ginte mari“, și „pōrtā'n frunte o stea divinā, lucindū prin timpīi seculari“!

După eruditulū A. Treb. *Laurianū*, ca sē ne apropiāmū cātū mai curēndū de timpulū presentū, — carele în „Tentamen criticum in originem, derivationem et formam linguae romanae in utraque Dacia vigentis, vulgo valachicae (Viena 1840) tinde a face cunoscută lumeī latinitatea limbei romāne, a fostū

cu deosebire *Timoteiū Cipariū*, ale căruī studii aprofundate au desgroptat monumentele vechi ale limbei noastre și au așezat limba modernă pe temeliile acelora. Cu dreptu cuvântu dar Cipariū s'a numitū părintele filologiei române, și în privința ortografiei aprópe tótă inteligența română, și astfelū și Asociațiunea noastră, a urmatū direcțiunea dată de densusul. Ear pe cândū în Transilvania ortografia acésta, numită etimologică, era aprópe generală, pe atunci în România lupta *Eliade Rădulescu* pentru o ortografiă și mai apropiată de limba latină și de limbile romanice nóue; și totū pe atunci *Aronū Pumnulū* în Bucovina căuta a face limba literaților mai accesibilă poporului, redându-i forme și terminațiuni vechi séu creândū după analogia acelora altele nóue. Astfelū societatea academică află trei direcțiuni séu școle principale: *scóla lui Cipariū*, *scóla lui Eliade* și *scóla lui Pumnulū*. Ceastă din urmă, precum se scie, a fostū urmată cu deosebire de frații din Bucovina și n'a pututū prinde rădăcinī mai adânci, ear celelalte două stetură mai multū timpū una lângă alta, până cândū în fine Academia le întrunī în ortografia etimologico-fonetice, carea, fiă din convingere, fiă din acomodare, se primī în fine de toți literații români.

Încâtū dar pentru ortografiă, și Societatea academică adoptase la 1867 după lungi discuțiuni, pe lângă unele modificări, cea propusă de Cipariū, recunoscutū de celū mai competentū pe acestū terenū, și o urmă în liniamente generale până la 1880. Caracteristica acestei ortografii, precum se scie, este lipsa de semne atătū la vocalele, câtū și la consoantele, cari se modifică prin recerințe fonetice, și substituirea acestorū semne prin anumite regule. Societatea academică adoptă acésta ortografiă ca una, ce părea că ține mijloculū între cea de totū latinisantă reprezentată prin Eliade și Laurianū — Massimū de o parte, și între cea fonetică și aprópe vulgarisantă a lui Pumnulū de altă parte. Dar în fine sistemulū Ciparianū sucumbe în sîmulū societăței față cu sistemulū Laurianū-Massimū, carele se representă în *dicționarulū* lucratū de numiții cu

diligință de feră, avându colaboratori pre reposatulă *Iosifă Hodoș* și pre stimatulă președinte actuală ală Asociațiunei năstre *Georgiu Barițu*. Acestă dicționară, dedicată „memoriei fericitulă Evangelă Zappa“, a fostă tipărită la 1871—1876 în două tomuri, la cară apoi ca ală treilea tomă se adause *Glossariulă*, cuprindându „vorbele din limba română, străine prin originea seă forma loră, precum și cele de origine înduiăă“.

Dar, precum cu dreptulă đice preameritatulă secretară generală ală Academiei *Dem. A. Sturdza* în raportulă seu iubilară asupra Academiei române ¹⁾, care raportă ilă avemă călăuză și la aceste espuneră, pe cândă în sinulă Societăței academice triumfă sistemulă de ortografie Lauriană-Massim, pe atuncă afară din societate, în opiniunea publică, triumfă altă curentă, străină de teoriile filologiloră disputăți.

„Singura rațiune de îngăduită în acéstă materiă, đice T. Maiorescu ²⁾, este usulă poporului, care face lege și care și are totdeuna causa lui binecuvântă și mai profundă, decâtă rațiunile filologiloră“. Și éráși: „În opoziție între formele gramaticale seă espresiile limbistice originale, priimate de ună numără mărginită de autoră, și între formele și espresiile obicinuite în dialectulă cultă ală poporului, limba poporului rămâne totdeuna deasupra; și nu este esemplu în istoriă, ca vre-odată să se fi întemplată altfelă“. Da, poporulă însuși pare-că đise mesteriloră de limbă dela mésa verde cunoscutulă cuvântă din legenda sea:

Voi „nóue meșteri mari,
Calfe de zidari,
Și Manole đece,
Care-ve și 'ntrece“,

stați pe locă, căci acestă *Manole* sum eă, eă însumă poporulă, carele facă limba mea, croindu-mă haina după trupă, ear nu ca voi, cară adeseoră vreți seă strimtorăți trupulă după haină“!

¹⁾ Raportă asupra activităței Academiei române cu ocasiunea serbărei de XXV ană ai existenței sale 1866—1891, de *Dem. A. Sturdza*, secretarulă generală. Bucuresci 1891.

²⁾ T. Maiorescu. Critice. Bucuresci, 874 p. 54 și 55.

Dela 1880 încóce societatea academică, crescută acum întru academiă, ținându contū de vocea poporului, se abătū dela ortografiele de până aci, séu dór mai bine voiū dice, le întrunī pre tóte în ortografia etimologico-fonetică, carea pēstrândū originea cuvintelorū, adoptă și formele schimbate prin recerințele fonetice ale limbei. Acéstă ortografiă, sanționată de vocea poporului și adoptată încetū cu încetulū de toți literații romāni, este cea întrebuințată astăđi, cu puține modificări, în tóte cărțile și diarele nóstre; și preste imputarea, ce ni se făcea mai nainte, că căți scriitori, atâtea ortografii, ne-a trecutū în modulū celū mai frumosū Academia romānă, dāndu-ne o ortografiă priimită de toți, și cu acésta unū puternicū vehiculū alū culturei nóstre. Eată celū d'ántăiū mare rezultatū, prin care Academia binemeritā de întregū poporulū nostru! Onóre dar Academiei romāne, carea a sciutū întrunī pre toți Romāniī în unitatea ortografiei, și prin acésta în unitatea limbei, ear prin unitatea limbei în unitatea culturei! Și onóre poporului nostru, că posede în fruntea sea o astfelū de luminată și puternicā instituțiune!

Cu ortografia stă în legătură imediată *Gramatica*; și satorită odată, deși numai în modū provisoriiū, ortografia, Academia mersese unū pasū mai departe, și publicase încă la 1867 din fundațiunea Zappa unū premiū de 300 galbinī pentru o gramatică completă a limbei romāne, carea se cuprindă etimologia, derivațiunea, fonetica și cu unū cuvēntū materia și forma limbei. Și aici repórtă învingerea Timoteiū Cipariū, și anume la 1868 cu partea etimologică, ear la 1876 cu partea sintactică a gramaticiei sale, ambele premiate de Academiă.

Împlinite astfelū dónē din dorințele mecenatului Evangeliiu Zappa, mai remānea a se împlinī și a treia, — după cuvēntulū lui testamentarū, — „Alcătuirea de unū dicțiionarū câtū de desevēșitū“. Pentru lucrarea acésta Societatea academică totū la 1867 votă unū programū pentru stringerea materialulū necesarū la lucrarea dicțiionarului romānū, și continuāndū

la 1868 și 1869 aceste lucrări pregătitoare, împărți sarcina între mai mulți membri ai sei, încredințându-și căruia lucrarea unei seii a mai multor litere. Dar ivindu-se în curând inconvenientul unei procederi atât de mecanice, pe lângă carea se perdea unitatea esternă și internă a operei, lucrarea, precum amă atinsă mai sus, încetul cu încetul remase asupra membrilor Lauriană și Massimă, cari cu stăruință neobosită lucrară Dicționarul și Glossariul.

În curând însă se convinse Academia, că pe calea apucată amă ajunge cu timpul a avé *două limbi*: una a poporului și alta a literaților, aprópe neînțelăsă de popor, — ună pericólu acesta, ce amenința întregă progresul poporului nostru. Astfel după îndelungate și animate discuțiuni, Academia nu merse mai departe pe calea acésta, ci începă a se împrietini éráși mai multă cu limba cea vechiă, așa dícendă istorică și propriă poporului, ce ne este păstrată în cărțile bisericesci și în chronicele cele vechi; și spre a scóte din întunerecă barem o parte a acestor prețioase comori, tipări Codicele Voronețiană, Psaltirea Scheiană, Psaltirea lui Coresi, Pravila dela Govora, Catechismul calvinesc și Psaltirea în versuri a Mitropolitului Dositeiă ¹⁾).

Pe când se petreceau acestea în sinulă Academiei, pe atunci Regele *Carolă*, președintele onorară și protectorulă Academiei, veni prin memorabilulă seă cuvântă dela deschiderea sesiunei pe 1884, a pronuncia vorba decisivă pentru ideea *unităței limbet*, — idee, ce întimpină consimțemântulă unanimă ală tuturoră Românilor. „Ce sarcină mai dulce, — dicesa nobilulă Rege, — póte avé Academia, decâtă a lua sub paza seă acésta limbă vechiă, pe care poporulă o înțelege și iubese? Menținemă dar aceste frumóse espresioni întrebuintate de străbună, și nu ne tememă de cuvinte, cari aă căpétatú de veacuri împămēntenire“ ! Ear realizarea acestei idei o și vedemă

¹⁾ Încă la 1864 B. P. Hajden tipărise interesanta sa scriere: Luca Stroić, cu primulă „Părintele nostru, ce ești în ceriú“ tipărită cu litere latine, la anulă 1593.

în „Etymologicum magnum Romaniae, dicționarul limbii istorice și poporane a Românilor“, pentru care generosul rege luă asupra-și nu numai protecțiunea, ci chiar și portarea speselor necesare, oferindă pe fie-care ană până la terminarea lui câte 6000 lei. Lucrarea acésta mare căroră mână se potea încredința mai bine, decâtă celoră măiestre ale eruditului *B. P. Hașdeu!* Și în adevără, judecândă după începuturile, ce le vedemă, acéstu Etimologică are se devină o operă monumentală, carea se pôtă concure cu amplele lucrări de asemenea natură ale națiunilor celoră mai culte. Căci câtă de măreță este planulă ei, se pôte cunoșce d. e. de acolo, că cu două mari tomuri încheiate și trei făsciore din ală treilea tomă, publicate până acumă, nu este eshauriată încă nici pe departe litera *A.* fiă dar, ca atâtă generosulă protectoră, câtă și neobositulă autoră cu conlucrătorilă se vedă încoronată opera loră cu rezultatulă dorită, și întregă poporulă nostru să se pôtă bucura și mândri câtă mai curëndă de acésta mare lucrare adevărată națională!

Totă în sensulă testamentulă lui *E. Zappa*, a procesă societatea academică și respective Academia și la traducerea autoriloră clasici anticilă în limba română, publicândă mai ântăiă scrierilă lui *Corneliă Tacită*, traduse de *G. I. Munteană*, apoi *Salustiu: Catilina* și *Iugurtha*, traduse de *D. J. Dobrescu*, operele lui *Iuliu Cesară*, de *Copăcineană* și *Caiană*, *orațiile filipice ale lui M. T. Cicerone*, traduse de *D. Aug. Lauriană*; Istoria romană de *Dio Cassiu*, tradusă de *A. Demetriescu*; Istoria romană de *Titu Liviu*, tradusă de *N. Barbu*, *Istoriile lui Herodot*, traduse și adnotate de *D. I. Ghica ș. a.*

Pe cândă însă Academia, conformă programei sale, lucra cu atâtă stăruință pentru limbă, nu mai puțină se ocupa și de *Istoria poporului română*, de sciință, ce străbuniă nostri cu dreptă cuvëntă o aă numită *magistra vitae*. Prestațiunile ei și pe terenulă acesta sântă de mare însemnătate. După-ce la 1869 *Papău Ilariană* zugrăvise cu vii coloră chipulă părintelă istoriografiei române *Georgiu Șincai*, *Analele Aca-*

demiei a publicat o lungă serie de prețioase memorii istorice, arheologice, numismatice, cari a făcut multă lumină asupra istoriei noastre naționale.

Prima publicațiune istorică mai mare sîntă însă *Operele Principelui Dimitrie Cantemir*, până acum 7 volume, adunate de prin marile biblioteci ale Rusiei, cari s'a deschis cu multă liberalitate colectorilor și scrutătorilor români.

Operelor lui Cantemir a urmată operele complete ale marelui chronicar moldovan din secolul XVII. *Miron Costin*. Edițiunea s'a făcut de distinsul membru al Academiei *V. A. Urechiă* sub auspiciile Academiei, cu ajutorul ministrului regiu român de culte și instrucțiune publică, și cuprinde în două mari volume toate scrierile cunoscute ale patrioticului chronicar martir.

Asemenea a publicat Academia Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul, de Nicola Bălcescu, scriere distinsă prin frumsețea stilului și prin ferbinte iubire de patriă și neam a tinerului autor, atât de timpuriu trecut din viață.

Cea mai însemnată lucrare însă a Academiei pe terenul istoric este *publicarea de documente, privitoare la istoria Românilor*. Aici palmarul se cuvine fiului Bucovinei *Eudoxiu* Baron de *Hurmuzachi*, nobil prin origine și simțeminte, care cu neobosința albinei într'un restimp de 30 ani a adunat preste 3000 documente relative la istoria Românilor și a scris o lungă seriă de studii istorice originale asupra trecutului poporului nostru. După mórtea distinsului bărbat generos al familiei a dăruit toți acești scumpi tesauri guvernului român, care a și dat o parte din ei publicității, ear la urmă a transpus într'gă lucrarea Academiei. Astăzi această lucrare, augmentată cu documentele adunate de însași Academia de prin arhivele Italiei, Francei, Poloniei, Austro-Ungariei etc. până la numărul de 10,000 documente, și edată sub titlul de *documente și fragmente*, se representă prin 17 mari volume cu documente de pe 800 ani, adecă din secolul 12. până la secolul 19. Și precum

Etimologicul se edă prin munificența regelui Carolu, astfel fondurile necesare pentru aceste publicațiuni istorice le dă deja de 14 ani guvernul român.

Acastă colecțiune, demnă emulă a Etimologicului, este de cea mai mare însemnătate pentru istoriografia noastră. Căci numai pe baza atâtoru documente se va putea scrie de mână chieste istoria adevărată, critică a poporului nostru; ear deodată cu apărerea aceleia voru amuți istoriografii, cari scriu istoria noastră cu tendințe preconcepte, adeseori condamnabile, uneori chiar ridicole, precum vedem și astăzi, cându ni se dispută până și cele mai elementare adevăruri: latinitatea originii noastre, continuitatea poporului nostru în Dacia ș. a. Să urăm dar și acesteia mărețe opere, carea a rădicatū prestigiul Academiei române chiar și înaintea străinilor, fericită continuare și deplinire!

Două secțiuni ale Academiei: cea literară filologică și cea istorică-arheologică acum erau înființate și lucrau cu succes; lipsia încă *secțiunea științelor naturale și matematice*. Căci deși prin statutul de la 1867 se înființase și secțiunea acăsta, totuși din lipsa numărului recerutū de membri ea încă nu se potuse validată, și până la 1872 Analele Academiei numai o singură lucrare din acastă secțiune potuseră înregistra, și anume despre încercările făcute pentru dezvoltarea științelor naturale în România, de Dr. A. Fătu.

Înmulțindu-se însă succesiv și membrii acesteia secțiuni, la 1879, cându societatea academică se proclamă Academia, ea a fostu pusă pe aceeași treptă cu celelalte două sorori ale sale. Ba cându din incidentul acela înălțatorū de inimă statul român creă pentru scopuri științifice două premii de câte 5000 lei, unul din aceste premii, numitū întru amintirea marelui dascalū *premiul Lazarū*, a fostu datū la dispozițiunea acesteia secțiuni.

De atunci și secțiunea acăsta a luatū avântū îmbucurătorū, și Analele Academiei au adusū alături cu lucrările celorlalte

secțiunii prețioase lucrări și de pe terenul științelor naturale, și anume: din Geografie și Geologie, Chimie, Zoologie, Botanică, Meteorologie, Igienă, Agricultură s. a. Îndeosebi e de însemnat, că lucrările meteorologice ale acestei secțiuni (Aurelian, Poni ș. a.) au dat impuls, a se înființa *Institutul meteorologic* din București cu numeroasele sale ramificațiuni, și a se publica însemnate cercetări meteorologice. Ear în anii din urmă se creă totu în capitala României *Institutul bacteriologic*, carele în scurtu timp și-a câștigat unu renume, ce trece departe preste hotarele țerei.

Făcându acum o privire sumară asupra lucrărilor Academiei dela 1866 până astăzi, acelea ni se presentă pe scurtu în următoarele:

I. *Publicațiunile*. Acestea suntu:

1. *Analele*, cari cuprind procesele ei verbale, sesiune de sesiune și ședință de ședință, precum și o mulțime de operate literare și științifice, cu totul 46 volume;

2. Gramatica, Dicționarul și Glossariul limbei române, 5 volume;

3. Edițiuni de texte vechi: Codicele Voronețian ș. c. l. amintite mai sus, 6 volume;

4. *Etymologicum magnum Romaniae*, 2 volume și 3 fascioare;

5. Traduceri de autori clasici antici, 7 volume;

6. Scrierile principelui Dimitrie Cantemir, 7 volume;

7. Scrierile chronicarului Miron Costin, 2 volume;

8. Istoria Românilor sub Mihai Viteazul, 1 volum;

9. Documente și fragmente privitoare la Istoria Românilor 17 volume;

10. Scrierile meteorologice, igienice etc., precum s'a amintit cu puțin mai nainte, cu totul dar 93 volume, cari constituiesc deja o respectabilă bibliotecă.

II. *Misiuni și premii*. Afară de prestațiunile membrilor Academiei amintite mai sus, acesta a arangiat unu considerabilu ciclu de misiuni științifice la Rusia, Turcia, Austro-

Ungaria, Italia, Franca, Svedia ș. a., cu cari a fost înșărcinați Dni Grigoriu G. Tocilescu, Nicolau Densușianu, Georgiu Barițu, Ioan Bianu ș. a. Operele istorice amintite, și altele, cari pentru scurtimea timpului le trecem astădată, a fost parte mare fructul acestor misiuni. Totu asemenea a conferit Academia în cursu de 25 ani 28 premii în valoare de aproape 140,000 lei; și decă nu a conferit și mai multe, *causa e*, că nu s'a prezentat la temele propuse totdeauna operate demne de premiatu din respectivele specialități.

II.

Descriind astfel în trăsuri generale activitatea Academiei române în cursu de 25 ani, Vă ceru încă pentru puține momente indulgința binevoitoare, spre a pune sub ochii Dvostre *starea actuală a aceleia*.

1. *Averea Academiei* era la 1 Aprilie a. c. 2 $\frac{1}{2}$ milioane lei, ear bugetul anului curentu de 122.000 lei.

2. *Biblioteca* ei numeră aproape 41,000 volume, preste $\frac{3}{4}$ dăruite, $\frac{1}{4}$ procurate cu bani. În biblioteca Academiei vedem contopite întregi biblioteci private de mi de volume, precum d. e. și bibliotecile compatrioților nostri A. Papiu Ilarianu și Nifonu Bălășescu. Scrierile, ce primesc Academia în schimb dela academie și societăți literare, este de circa 2000 pe fiă-care anu. În fine suntu obligate prin lege toate tipografiile din România, a da pe seama Academiei câte 3 exemplare din toate tipăriturile lor, împregiurări, prin cari este asigurată continua creștere a bioliotecii Academiei în proporțiuni mari.

3. *Colecțiunea de manuscripte* cuprinde preste 900 piese.

4. *Colecțiunea de documente* numeră preste 20,000 piese, aproape toate încă nepublicate.

5. *Colecțiunea de charte, stampe și portrete vechi* cuprinde mai cu seamă charte relative la istoria României, Turciei, Rusiei, Ungariei etc., precum și chipuri de Domni și Dóme, archierei, boieri și alte persoane remarcabile.

6. În fine *colecțiunea numismatică* cuprinde peste 3000 monete vechi și nouă românești, turcesci, rusești, bulgăresci, polone ș. a.

Ară fi însă foarte defectuoasă această espunere, ba amă lipsi, credă, dela o datorință, ce avemă ca membrii ai Asociațiunei, decâtă într'ună raportă asupra Academiei române nu amă numi și pre fundatorii și binefăcătorii ei, seă vorbindă bisericesce, „pre cetitorii și servitorii și ajutătorii acestui sântă locașă națională“. Aceia sântă:

1. Patriotul *Evangelin Zappa*, carele precum s'a amintită la începută, a donată spre scopurile Academiei 5000 galbină, ear prin testamentă a lăsată aceleia încă pe fie-care ană câte 1000 galbină, cu totulă dar 25000 galbină;

2. Domnitoriulă României *Alesandru Ioană I. Cuza* 1000 galbină;

3. *Statulă română*, carele afară de multe alte ajutore, materiale și morale, a subvenționată Academia în cei 25 ană ai esistenței ei cu mai multă de 600,000 lei, și conformă legei dela 29 Martie 1879 o subvenționeză și acum regulată cu câte 30,000 lei pe fie-care ană;

4. *Generalulă română Const. Năsturelă Herescu*, carele a testată Academiei jumătate venitulă anuală dela două moșii donate bisericei S. Vineri din Bucuresci, care jumătate face pe ană 32,000 lei;

5. *A. Odobescu*, membru ală Academiei, a testată 2000 lei pentru ună premiū istorică;

6. Dr. *Anastasiū Fētu*, 10,000 lei pentru ună premiū geografic și altulă istorico-naturală;

7. *Societatea Craiovană* 6300 lei pentru cărți didactice;

8. *Ioană Fētu*, frate cu Anastasiu Fētu, a lăsată Academiei întrégă averea sea în valóre de 250,000 lei pentru tipărirea și distribuirea grătuită de cărți didactice între tinerimea scolară dela sate;

9. *Trei frați Daniel*, banchieri în Iași, 15,000 lei pentru promovarea istoriografieii române;

10. *Teodor Veisa* 25.000 lei fără destinațiune specială
11. *Dimitrie Hagi Vasile* 20,000 lei pentru promovarea științelor comerciale;
12. *G. San-Marino* 10,000 lei pentru promovarea științelor economice;
13. *Iacob Neuschotz* 20,000 lei pentru premiarea de cărți bune și folositoare;
14. *Alexandru Constantin Bodescu*, Român din Basarabia, 2000 ruble pentru promovarea culturii românești;
15. Dr. *M. G. Obedenaru*, unul din cei mai zeloși, mai activi și mai devotați membri ai Academiei, testă aceleia întrăgă averea sa în valoare de $\frac{1}{2}$ milion lei, până chiar și numeroasele sale manuscrise*).
16. *Teodoru Masinca* testă Academiei casa sa din Craiova în valoare de 8000 lei;

17. Acestor generoși donatori se alătură în fine nobila princesă *Alina Stirbeiu*, carea donă Academiei 200,000 lei pentru premiarea de scrieri istorice, — dou în adevăr princiară, care însă crește și mai mult în valoare prin nobilele simțăminte, cari au dat naștere acestei mărețe fapte. „Am crezut adecă“ — țice nobila princesă în actul său de donațiune dela 22 Februarie 1889, — „că e bine să dau acestei donațiuni o destinațiune mai alesă istorică, fiindcă cunoștința exactă și amenunță a istoriei naționale este fundamentul adevăratului patriotism, care pricepându binele și progresul severșit, relele și nevoile suferite, arătă cetățeanului calea, ce trebuie să urmeze cu încredere și cu siguranță“.

În fine datorința mea de raportor cere a aminti, că din dărnicia statului român Academia, căreia chiar prin decretul Locotenentei domnești se pusese la dispozițiune sala ședințelor senatului, posedă astăzi caminul său propriu, și

*) Unul a apărut acum de curând sub titlul: *Texte macedo-române* etc., publicate de prof. I. Bianu. București 1891.

anume în strada principală, Calea Victoriei, în Bucuresci, fiindu deja gata o aripă din palatulü seu proiectatü, unde în şiruri lungi de camere corëspunđetóre suntu adăpostite preţioşele ei colecţiuni, precum şi sala şedinţelorü cu apartamentele laterale necesare.

La 1/13 Aprile a. c. Academia română, precum se scie, a serbatü în Bucuresci iubileulü de 25 ani ai vieţei sale, şi participarea membrilorü ei din România şi din afară, precum şi numeroşele adrese, telegrame, omagii şi daruri preţioşele, cu cari ea a fostü onorată în ăilele acelea, dovedescü interesulü celü viu, ce-lü are întregü poporulü românescu pentru acestü celü mai măreţü alü seu aşedământü culturalü.

Điarele nóstre fără deosebire aü adusü rapórte călduroşele asupra strălucitelorü festivităţii, ce aü avutü locü atunci în capitala României, în fruntea căroro s'a pusü însaşi înalta păreche regală, împreună cu prinţulü clironomü; dar mai viuă, decâtü se póte esprime prin rapórte scrise, a remasü, credü, memoria acelorü ăile în inimele tuturorü participanţilorü.

Acum dar acéstă instituţiune măreţă este fundată şi are deja unü trecutü onorificü de 25 ani. Întemeiată pe base tari şi sănătoşele, după cuvëntulü înţeleptulü din vechime: pe 7 stêlpi, protegiată de unü rege înţeleptü şi o nobilă regină poetă, întimpinată şi portată de iubirea unü poporü întregü, spriginită cu căldură de atăfi bărbaţi bravü, femeü nobile, cari nu încetéză a depune pe altarulü ei jertfele ostenelelorü lorü, întrunindü în sinulü seu preste 100 bărbaţi ai sciinţei până şi din cele mai îndepărtate colţuri ale româniei, şi stândü în legătură spirituală aprópe cu tóte corporaţiunile de asemenea natură ale lumei civilisate, Academia română a întratü cu încredere în pătrarulü alü doilea alü vieţei sale. Ear datorinţa nóstră a membrilorü Asociaţiunei şi a tuturorü întrunirilorü nóstre culturale este, a fi în viu contactü cu dënşa, a ne interesa de vieţă şi activitatea ei, a lucra într'o direcţiune cu dënşa şi a-i da cu bucurie concursulü nostru. Căci

adâncă, cu urme nesterse trebuie să se întipărească în inima fie-căruî Român, când în sala ședințelor vede întruniți pre membrii ei actuali consultându și lucrându în nobilă concordie la problema cea sântă a luminării poporului lor, ear deasupra lor, în lungi șiruri, vede chipurile membrilor ei decedați, asemenea unor genii protectori, planându asupra urmașilor lor. Da, acolo suntu și iubiții noștri: Laurianu și Munteanu, Mocioni și Hodoș, Vasiciu și Cipariu și ceilalți ai lor venerabili colegi, dicându-ne cu seriositatea celor ce au triumfat de neajunsele vieții pământesci: Următori fiți noue, fraților, în calea luminării, și prin luminare a fericirii poporului nostru!

Zacharia Boiu.

PROBLEMA ȘCOLELORŪ DE FETE DE A DA ACESTORA O PREGĂTIRE PENTRU CHIĂMAREA CE LE AȘTEPTĂ ÎN VIETĂ *).

(Urmare și fine).

Tóte aceste nu ară ajuta însă multă cultivării femeii, dacă nu s'ară purta deosebită grijă, ca studiul istoriei se ne presinte nu întru atâta tipuri de bărbați, câtă *după posibilitate tipuri de femei din trecut*, cari ca totu atâtea modele de *mame și soții adevărate, de economie bune* să strălucescă pururea înaintea ochilor sufletesci a unei fete.

Urmându acestui principiu ai făcutu, ca fetițele din primii ani ai studiului să aibă interesu față de cele ce le învață, le-ai pus în poziția de a-și construi un ideal de drepturi și datorințe, le-ai dat neșce maxime de viață, nesce principii practice, cari la celu dintăiu pasu în viață să arată folositoare un planu de învățământ, care ară căuta să se apropie numai de aceste cerințe ară avea o altă față, decum sunt planurile de învățământ actuale, cari în privința alegerii și grupării materialului istoric întru nimic nu să deosebescă

*) A se vedé Nr. 9 din a. c.

de a scólelorü de băeři. Prin acésta nu să alteréză nice decum caracterulü educativü a șcólelorü de fete, ci din contra să ajută în modü nespüsü de multü.

Șciințele naturale, carü cuprindü cunoscințele sistemisate despre natură, cu obiectele, legile și procesele ei, încă trebuie să fie alese din punctulü de vedere alü naturei femeiesci. Animalele acele, carü pentru seculü femeescü aü mai multü interesü aü să fie puse în primulü planü și în jurulü acestora are să se grupeze și studiulü celoralalte. Mineralele, și plantele acele, cu carü vinü mai adesü în atingere aü să fiă luate cu deosebire în considerare. În specialü plantele acele, de carü are să se foloséscă în bucătăriä trebuie studiate atätü din punctü de vedere fiziologic, câtü și anatomic, atätü pentru folosulü, câtü și stricăciunea lorü.

Cunoscințele *fisice* și *chemice* nu este consultü a le estinde peste totü terenulü acestorü sciințe, ci a le mărgini la cele, ce mai desü ocurü în viață și cu deosebire în sfera de activitate a femeii. Aerulü, apa, căldura, lumina, atätü după însușirile lorü chemice, câtü și fisice aü să formeze unü obiectü de studiü amenunțitü în scóla de fete. Nu întru atäta *chemia anorganică*, câtü mai multü *chemia organică*, cu nenumeratele sale povețe igienice este de a se lua în planulü de învățământü, ear *chemia anorganică* numai întru atäta, întru câtü ea este indispensabilă pentru preceperea cunoșcințelorü din *chemia organică*. *Higiiena și economia de casă* este förte necesarü a le aduce în legătură cu *fisica* și *chemia* și a nu le tracta întru atäta ca sciințe în sistemü, ci cu referință la viață și după posibilitate mai multü în modü practicü decâtü teoreticü.

Chiar și în aritmetică tóte problemele date spre resolvire să fiă scóse din cerculü, în care are să se învêrtă femeia. Geometria și mai cu samă partea acesteia, știința despre forme are să caute a folosi formele, ce ocurü la obiectele din lucrulü de mână și întru câtü nu arü afla de ajunsü, la obiectele din casă, din șcólă saü afară de șcólă, dar carü 'i sântü

și-î vor fi continuu înaintea ochilor. Prin acesta cunoștințele câștigate î vor fi pururea vii în conștiință și nu vor dispărea cu momentul, când a trecut prae pragul școlii afară. De asemenea geografia să nu li se presinte ca știință de sine, ci ca o știință auxiliară, menită a servi ca basă istoriei și științelor naturale.

Venind a vorbi acum despre limbă, avem să amintim că în limba maternă să fim cu deosebită privire la conținutul pieselor de cetit atăt ca prosă, cât și ca poesiă, ca acele să cuprindă modele de adeverate femei. Chiar și la compunerea cărților de cetit ar trebui că autorii să fiă cu deosebită considerare la acest punct de vedere pedagogic. Întru cât însă referințele actuale nu permit edarea unor astfel de cărți, să pot folosi cele, ce le avem, alegând materialul după aceste considerațiuni. Învățarea de limbă streine, cari din partea multora să socotesce, ca cea mai evidentă dovadă despre cultura unei femei, încă trebuie acomodată după trebuințele vieții și nu purcesă din îndemnul de a satisface numai modele.

Cultivarea muzicii atăt a celei vocale, cât și instrumentale încă să ține de cultura unei femei, pentru că familia are să fiă adăpostul, refugiul tuturor membrilor ei, unde spiritul obosit de muncă din lumea din afară să recrează, își împrospeteze puterile pentru a putea începe o nouă muncă. Și ce pôte ore fi mai acomodat spre a înălța spiritul omenesc în regiuni mai înalte, ală ridica din această „vale a plângerilor“ în o lume ideală, decum sânt sunetele unei melodii plăcute? Farmecul muzicii este atăt de puternic, încât elă contribue în măsură însemnată, chiar și la nobilitarea inimei și este foarte adecuat naturii sentimentale a femeii. De o importanță netăgăduită este și pictura, care numai puțin e aptă de a face pe om să uite de grijile lumii pentru moment. Școla de fete are să contribue și la o cultivare în această direcțiune. Ea nu e chiămată să facă artiste din elevele sale, dar e îndatorată să le desvölte gustul es-

tetică pentru a pute percepe frumosul în natură și în artă, pentruca gustându-lă să caute alți validi pretutindenți în casa și în familia sa.

Școala mai e datoră a grijii cu deosebire de a deda elevele la o *curețănă esemplară*, atât cu privire la lucrările lor scripturistice, recuisitele de școlă, cât și cu privire la însuși edificiul școlii, căci numai astfel fiind dedate vor să facă din casele lor totu atâtea oglinzi strălucitoare.

Acestea și alte trebuințe din viața casnică prea ușor pot să aibă încăpere pe lângă instrucțiunea teoretică. Este foarte ușor de a rezolvă atari probleme practice, acolo unde școala e împreunată și cu internat presupunându că acesta în organisarea sa corăspunde pe deplin înaltei sale chiămări.

Dr. Petru Șpanu.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 433/1891.

Procesul verbal

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 12 Octomvrie n. 1891.

Președinte: G. Barițiu. Membrii prezenți: Dr. Il. Pușcariu vice-președinte, Ioan Hannia, Ioan Papiu, Ioan Crețu, I. G. Popu, Gherasimu Candrea, N. Toganu bibliotecaru.

Secretaru: Dr. I. Crișianu.

Nr. 184. Se presentă procesele verbale ale adunării generale a XXX-a a Asociațiunii, ținută la 4/16 și 5/17 Augustu a. c. în Hațegu. (Ex. 343/1891).

— Spre sciință, avându a reveni asupra concluseru speciale.

Nr. 185. Cu provocare la cele de sub punctul precedentu, comitetul revine asupra concluseru speciale ale adunării generale din Hațegu:

În conformitate cu conclusul adunării generale din ședința I. Nr. prot. 1. e a se publica în „Transilvania“ cuvântul, prin

care presidentul Asociațiunii, dl G. Barițu, a deschis ședințele adunării generale din anul acesta.

— Spre știință cu aceea, că s'a întreprinsu deja pașii de lipsă pentru executarea acestui concludu.

Nr. 186 În conformitate cu concludul adunării generale din ședința I. Nr. prot. 10 e a se publica în „Transilvania“ disertațiunea intitulată „Academia română“, compusă și cetită în adunarea generală din anul acesta de dl Zacharia Boiu, asesoru consistorialu și membru alu comitetulu Asociațiunii.

— Spre știință, cu aceea, că s'a dispusu deja tipărirea.

Nr. 187. În conformitate cu concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 17 e a se publica în „Transilvania“ disertațiunea intitulată „Monografia Hațegulu“ compusă și cetită în adunarea din Hațegu de dnul Pavelu Oltenu, învățătoru în Hațegu.

— Spre știință cu aceea, că se voru face pașii de lipsă pentru publicare, îndată ce autorulu, care a fostu solicitatu, va fi prezentatu lucrarea sa.

Nr. 188. Prin conclusele adunării generale din ședința II. Nr. prot. 19 și 20 lit. o) s'a declarat membri ai Asociațiunii, pe lângă restricțiunea, ca numai cei cari au plătitu taxele prescise să primescă diploma de membru, următorii, și anume:

a) *Membri fondatori*: Vasile Zehanū, avocatū în D. St. Mărtinū; Dr. Aureliū Maniū, not. pub. în Oravița; „Silvania“ institutu de creditū și econ. în Șimleū; Gabrielū Manū, adv. în Bistrița.

b) *Membri pe viață*: Dr. Remusu Roșca, secret. consistorialū în Sibiiū; Ioanū Clóje, econ. în Boița; Ioanū Bozoșanū, preotū în Moșna; Iosifū Lupu, preotū în Stena; Andreiū Bărseanū, profesorū în Brașovū; Dr. Octavianū Russu, avocatū în Sibiiū; Dr. Dumitru Ciută, avocatū în Bistrița; Dr. Gabriel Tripon, adv. în Bistrița; Michailū Popū, propr. în S. St. Ivanū; Daniilū R. Cordescu, direct. scol.; Ioanū Dima, proprietarū în Lupeni.

c) *Membri ordinari*: George Bobeșū, preotū în Sibiiū; Dr. N. Vecerdea, avocatū în Sibiiū; Istrate Radu, economū în Boița; Simionū Căluțiū, adv. în D.-Szt.-Martinū; Vasile Moldovanū, președ. la sedria orfanală în Boziașū; N. Todoranū, protop. în Cetatea de baltă; Mironū Dascălu, preotū în Cetatea de baltă; Timoteiū Circa, comerc. în D.-Szt.-Martinū; Petru Sămărghițianū, preotū în Cucerdea-rom.; Dumitru Stefū, economū în Boziașū; Gligorū Potorū, economū în Cucerdea română; Vasilie Marcu, economū în Bobohalma; Nicolaū

Costea, docente în Boziașu; Vasilie Berbecaru Muntenesu, preot în Boziașu; Emiliu Popu, proprietaru în Bobohalma; Daniil de Tamașu, protopopu în Dégü; Lazaru Căluțu, proprietaru în Cerghidelu; Alexandru Ioanu Moldovanu, proprietaru în Chirileu; Ioanu Honcu, economu în Cerghidelu; Alexe Verzea, preot în Satulungu; Toma Frateșu, preot în Bacifalcu; Radu M. Odoru, econ. în Turcheșu; Nicolau Băzărea, industriașu în Turcheșu; Stefanu Căcovenu, subjude reg în Alba-Iulia; Stefanu Argăsală, comerciantu în Turcheșu; Ioanu Broșu, preot în Dîrstea Brașovului; Ignatie Mircea, studentu din Cața; Ioanu Baciù din Hațegu; Stefanu Șelariu, comerciantu în Hațegu; Ioanu Cornea din Hațegu; Paulu Oltenu, docente în Hațegu; Severu Murășanu, profesor în Năsăudu; George Bogdanu, preot în Bradu; Vasile Boneu, profesor în Bradu; Iosifu Popescu, candidat de avocat în Reghinu; Ioanu Butnaru, propr. în Petelea; Clemente Raicu, vice-protopopu în Cohalmu; Ioanu Buzea, asesoru opidanu în Cohalmu; Pompiliu Predovicu, preot în Merchiașu; Ioanu Brotea, preot în Mateiașu; Ioanu Lupu, preot în Jibertu; Nicolau D. Mircea, protopopu în Cohalmu; Andreiu Stroia, docente în Cohalmu; I. Boranicu, docente în Cohalmu; I. Suciù, preot în Bogata-Oltenu; George Spornicu, preot în Cohalmu; Romulu Simu, docente în Orlatu; Iosifu Orbonașu din Orăștie; Dr. St. Erdely în Orăștie; N. Vlad în Orăștie; Aurelu Boncianu în Orăștia; Toma Haneșu în Orăștia; P. Draghiciu în Orăștia; Aug. Chețianu, preot în Bobohalma; Alex. Mutu, preot în Adămușu; Bas. C. Vlăsa, preot în M. Zah; Ioanu Bosdocu, administratoru în Cicudu; Teofilu P. Moldovanu, docente în Cueșdiu; Ioanu Russu, docente în Velcheru; Ioanu Catona, docente în M. Dateșu; Basiliu Moga, docente în Chimitelnicu; Alexandru Macarie, docente în M. Zah; Basiliu Anghelù, preot în M. Dateșu; Ioanu Ignatu, docente în M. Ludoșu; Michailu N. Cicudi, preot în Socolulu de Câmpie; Teofilu Popu, preot în Hădăreu; Ioanu Comanu, docente în Căpușu; Teodoru Harșanu, preot în Chimitelnicu; Valeriu Catona, proprietaru în M. Dateșu; N. Cucuiù, preot în M.-Bogata; Iuliu Deacu, preot în M. Tohatu, G. F. Negruțiu, docente în M. Lechința; Alex. Precupu, preot în Siceșei; Pavelu Oprișu, prof. în Bradu; Florianu Hatoșu, cassaru la instit. „Someșana“ în Dej; Ioanu R. Cherecheșu, cand. de avocat în Dej; Ludovicu Frâncu, propriet. în Buzășu; Ioanu Vajda, proprietaru în Olpretu; Bersanu Ambrosiu, primaru în Hațegu; Romanu Dionisiu, candidat de adv. în Mediașu; George Crișianu, preot în Mediașu; Pavelu Popescu, preot în Borta; Nicolae Racoșia, medicu în Șeica-mare; Ioanu Baciù, propr. în Șarla;

Ioanŭ Munteanŭ, preotŭ în Agherbiciu; Basiliŭ Buşoŭ, preotŭ în Buia; Ioanŭ Jurca, propriet. în Răvăşelŭ; Michailŭ Jurca, proprietarŭ în Şaldorfŭ; Dumitru Deacŭ, preotŭ în Caltvasăr; Dr. Popŭ Laurenţiu, avocatŭ în Abrudŭ; Ioanŭ Babuţiuŭ, preotŭ în Bucium-şasa; Vasilie Chirtopŭ, proprietarŭ în Câmpeŭ; Petru Macaveiŭ, proprietarŭ în Bucium; Dr. Enea Draia, cand. de avocatŭ în Abrudŭ-satŭ; Dr. Vasiliŭ Fodorŭ, candidat de avocatŭ în Abrudŭ; Silviŭ Lazarŭ, contabilŭ în Abrudŭ; Teofilŭ Faurŭ, neguţatorŭ în Abrudŭ; Petru Vizăşeanŭ, propr. în Abrudŭ; Nicolae Cirlea, notariŭ publicŭ în Abrudŭ; Sabin Piso, protopopŭ în Agnita; Ioachimŭ Părău, capelanŭ în Agnita; Ioanŭ Cocoşŭ, preotŭ în Zlagna; Răgnéla Ioanŭ, preotŭ în Şórs; Romanŭ Nicolae, preotŭ în Bârghişŭ; Răgnéla George, învêţ. în Şórs; Ienciu Ioanŭ, econ. în Țichindélŭ; Darlogea Moise, notarŭ în Calborŭ; Mandocea Emilŭ, învêţ. în Agnita; Constantinescu Daniilŭ, preotŭ în Ighişdorfŭ; Popelea Ioanŭ, econ. în Boholţŭ; Brumbea Moise, econ. în Calborŭ; Comşa Dum., comerc. în Cinculŭ-mare; Cârstea Vasile, econ. în Calborŭ; Păcală Michailŭ, preotŭ în Şulumberg; Vancea Iosifŭ, preotŭ în Blajŭ; Suciŭ Petru, teologŭ absolutŭ în Blajŭ; Ordache Gregoriu, propriet. în Blajŭ; Branŭ Zacharia, protopopŭ în Sâncelŭ; Lita Iosifŭ, preotŭ în Iclodŭ; Albinŭ Isidorŭ, propr. în Blajŭ; Ionaşcu Nicolaŭ, profes. în Blajŭ; Gherasimŭ Domide, parochŭ în Rodna veche; Petru Vêrticŭ, parochŭ în Mocodŭ; Constantinŭ Antonŭ, propr. în Năşedŭ; Pipoş Petru, jude reg. la Tablă în M.-Oşorheiŭ; I. Pantea, preotŭ în Riciŭ; Filipŭ Popŭ, preotŭ în Bandulŭ; Alecs. Popŭ, preotŭ în Alpretŭ; P. Draghiciŭ, protonotariŭ în Orăştiă; Toma Haneş, oficialŭ în Orêştie; Aurelŭ Popoviciŭ Barcianŭ, comptabilŭ în Orêştie; N. Nestorŭ, protopopŭ în Orêştie; N. Berebanţŭ, propriet. în Cujirŭ; Petru Hancheşŭ, preotŭ în Glodŭ; Nicolaŭ Demianŭ, preotŭ în Balşa; Simionŭ Filimonŭ, preotŭ în Vormaga; Candin Cristea, notarŭ cerc. în Bozeş; Alexandru Vlad, învêţatorŭ în Banpatacŭ; Iosifŭ Bogdanŭ, învêţatorŭ în Mada; Partenie Crişianŭ, not. cerc. în Branişte; Moise Popescu, proprietarŭ în Almaşulŭ mare; Nicolaŭ Costea, preotŭ în Almaşulŭ micŭ; Sabinŭ Piso sen., protopopŭ în Săcărêmbŭ; Olimpiŭ Oprea, preotŭ în Săcărêmbŭ; Pompiliŭ Piso, propr. în Săcărêmbŭ; Simion Deacŭ, propr. în Săcărêmbŭ; I. Stroja, propr. în Săcărêmbŭ; Elisabeta Lampi, proprietară în Săcărêmbŭ; George Ilianţŭ, vighitorŭ de mine, Maximilian Ambruşŭ vighitor de mine în Săcărêmbŭ; Alexandru Silaşi, protopopŭ în Bistriţă; Cirilŭ Deacŭ, preotŭ în Chiş-Şaio; I. Baciŭ, preotŭ în Şoimuşŭ; Iacobŭ Morariŭ, oficialŭ postalŭ în Bistriţă; Nicolaŭ Bălanŭ, not. cercualŭ în Felső-

Balázsfalva; Ioanū Bârsanū, preotū în Sebeşulū de josū; Stef. Poruţū, oficialū postalū în Bistriţă; Vasile Popiţanū, căpit. în pens, George Curténū, teologū absolutū în Bistriţa; Dr. Severū Ganea, medicū militarū în Bistriţa; Linulū Georgiţă, candidatū de avocatū în Bistriţa; Eliseu Danū, învăţătorū în Borgo-Prund; Simionū Monda, protopopū în Bistriţa; Gabrielū Botirlea, învăţătorū în Chiş-Şaio; Davidū Russu, preotū în Nagy-Şaio; Vasilie Onigaşū, preotū în Monor; I. Timariū, preotū în Berladū; Ioanū Baciulū, L. Marionū, economi în Şoimuşū; Pavelū Luncanū, proprietarū în Borgo-Prundū; Ilarionū Bozga, învăţătorū în Borgo-Prundū; Teodorū Vărăşmaşū, preotū în Borgo-Prundū; Dr. Emilū Gerasimū, candidat de avocatū în D.-Szt.-Mărtinū; Ioanū Moldovanū, protopopū în Mediaşū; Dr. Victorū Smigelschi, profesorū în Blajū; Iosifū Flórea, vighetorū de mine în Fúzeşū; George Popoviciū, preotū în Leşnicū; Avramū Stanca, administr. protopopū în Petroşeni; Constantinū Davidescu, inginerū; Sevastia Davidescu; Dr. Augustinū Frăţilă, profesorū în Tŭr; George Ioanū alias Iovianū, profesorū în Presaca; Solomonū Hăliţă profesorū în Sângeorgiulū românū; Teodorū Popescu, comerciantū în Sibiiū.

— Spre sciinţă cu aceea, că biroulū adunării a dispusū cele trebuincioşe, ér taxele restante se ţinū în evidenţă.

Nr. 189. Prin conclusulū adunării din şedinţa, II. Nr. prot. 20 lit. a) s'a luatū în generalū spre sciinţă raportulū generalū alū comitetulū pro 1890.

— Spre sciinţă.

Nr. 190. Prin conclusulū adunării generale din şedinţa II. Nr. prot. 20 lit. b) s'a luatū spre plăcută sciinţă împărtăşirea din raportulū generalū despre şedinţele comitetulū din 1890.

— Spre sciinţă.

Nr. 191. Prin conclusulū adunării generale din şedinţa II. Nr. prot. 20 lit. c) s'a luatū spre sciinţă împărtăşirea cuprinsă în raportulū generalū despre conferirea stipendiilor precumū şi lista stipendiaţilor şi s'a datū espresiune satisfăcţiunii, că temerile, ce se ridicaseră odinióră faţă de reuşita scolei Asociaţiunii, s'aū arătatū nefintemeiete, că interesarea, faţă de acéstă scólă cresce totū mai tare, ceea-ce se cunoşce şi din împregiurarea, că mai mulţi părinţi din regiunile cele mai depărtate locuite de români îşi aducū pe fiecele lorū la institutulū acesta, şi că cercetarea scolei devine din ce în ce totū mai accesibilă claselorū mai puţinū dotate cu mijloce

materiale, prin mijlocirea stipendiilor, ce se conferă elevelor interniste.

— Spre știință.

Nr. 192. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *d*) se i au la cunoștință împărțirile comitetului relativ la casa din lăsamântul lui Avramu Iancu.

— Spre știință.

Nr. 193. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *e*) s'au luat la cunoștință împărțirile comitetului despre dispozițiunile luate, ca despărțemintele Asociațiunii să fiă reprezentate la adunările generale celu puțin prin câte 2 delegați, cu adausul, că pe viitoriu delegații despărțemintelor diferite să fiă anunțați încă de timpuriu, înainte de adunarea generală, la comitetul centralu din Sibiu de către direcțiun, pentru ca astfelu pe de o parte să potă sci comitetul de ce elemente dispune la fiă-care adunare și în modul acesta lucrările să potă deveni câtu mai mănose, pe de altă parte pentruca reprezentarea însași să potă lua o organizare corăspundătoare.

— Spre știință cu aceea, ca despărțemintele să fiă încunoscinate pe calea direcțiunilor respective despre cuprinsul acestui conclud al adunării spre urmare întocmai.

Nr. 194. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *f*) se i au spre știință împărțirile comitetului referitoare la premiarea diferitelor lucrări, în scopul înavuțirii literaturii române și a stărnirii de interesu față de cestiunile de importanță actuală.

— Spre știință.

Nr. 195. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *g*) s'au luat spre știință împărțirile comitetului despre fapta nobilă a fericitului Ioan Oltenu, fostu ingineru în Galați (în România), care a testat întręga sa avere, în suma de 100,000 lei, Asociațiunii pentru scopuri culturale, arătându-și adunarea profunda recunoștință față de nobilul testatoru, și mulțumesc presidentului Asociațiunii, dlui G. Barițiu, pentru viulu interesu, cu care a lucratu, ca suma testată să între fără amênare la cassa Asociațiunii.

În legătură, făcend provocare la unu conclud anterioru, adunarea a hotărîtu instituirea unei „cărți de auru“, în care să se introducă numele acelor binefăcători, cari au donat s'au voru

dona în viitoriū preste 500 fl. v. a. Asociațiunii, apoi aședarea în sala festivă a scōlei Asociațiunii a portretelorū făcute în pictură de uleiū ale președinților decedați precumū și ale binefăcătorilorū distinși ai Asociațiunii.

— Spre sciință cu aceea, că cassarulū Asociațiunii primesce însărcinarea a procura „cartea de aurū“ reclamată de adunarea generală, spre a se putē satisface primei părți a concludului adunării; ce privesce partea a II-a a concludului adunării, anume ces-tiunea portretelorū presidenților decedați și ale binefăcătorilorū Asociațiunii, se solicitēză comisiunea exmisă din sīnulū comitetului prin concludulū dto 18 Septembrie 1888. Nr. prot. 133 în această afacere, ca să facă comitetulū fără amēnare propunerī relativū la modulū cum să se esecute concludulū adunării.

Nr. 196. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *h*) s'aū luatū spre sciință cu recunoscīnță fapta generōsă a dlui Dr. Aureliū Maniū not. publ. în Oravița, care s'a oferitū a dona pe séma scōlei Asociațiunii câtū timpū va fi în viață pe totū anulū suma de 200 fl.

— Spre sciință, avēndū dlū Dr. A. Maniū a fi incunoscīnțatū despre cuprīnsulū acestui concludū.

Nr. 197. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *i*) se aprōbă dispozițiunile luate de comitetū pentru tipărirea documentelorū adunate de dlū cav. I. de Puscariū.

— Spre sciință.

Nr. 198. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *k*) se iaū spre sciință împărtășirile comitetului despre șcōla Asociațiunii și despre pașii întreprinși, ca această scōlă să dobēndēscă dreptulū de publicitate.

— Spre sciință cu aceea, că în conformitate cu concludulū comitetului dto 5 Septembrie a. c. Nr. prot. 126 s'aū făcutū din nou pașii de lipsă pentru căștigarea dreptului de publicitate pentru scōla Asociațiunii.

Nr. 199. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *l*) se ia spre sciință starea mulțumitōre a rațiociniilorū anuale ale scōlei Asociațiunii și dotarea corēspundētōre a corpului didacticū și se aprōbă dispozițiunile luate de comitetū.

— Spre sciință.

Nr. 200 Prin concludulū adunării din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *m*) se exprimă mulțumită institutului de creditū și economii

„Albina“ din Sibiiu pentru ajutórele anuale, ce le votéză scólei Asociaþiunii, și dlui Part. Cosma, directorul Albinei, pentru colectele întreprinse în favorul scólei, fiindú prestările acestea unú concursú preþiosú întru ajungerea scopurilorú Asociaþiunii.

— Spre sciinþă. Institutulú de creditú și economii „Albina“ și directorulú acelaia, dlú Partenie Cosma, sã fiã încunoscinþaþi despre cuprinsulú arêtatulú concludú alú adunãrii generale.

Nr. 201. Prin concludulú din ședinþa II. Nr. prot. 20 lit. p) adunarea generală și-a esprimatú condolenþa faþă cu membrii decedaþi ai Asociaþiunii; faþă de decedatulú membru alú comitetulú, Elie Macellariú, adunarea și-a esprimatú condolenþa și recunoscinþa pentru meritele și prestaþiunile lui valoróse.

— Spre sciinþă.

Nr. 202. În conformitate cu concludulú adunãrii generale din ședinþa II. Nr. prot. 20 lit. q) conspectulú membrilorú va fi a se tipãri și a se trimite spre rectificare direcþiunilorú din despãrþeminte, în acelașú timpú direcþiunile despãrþemintelorú vorú fi invitate a face comitetulú cunoscute, înainte de adunarea generală, tóte casurile de mórte între membrii Asociaþiunii, ca acesta sã póta rectifica lista, ce are a o așterne adunãrii.

— Spre sciinþă și conformare; cassarulú Asociaþiunii primesce însãrcinarea a pregãti și subșterne comitetulú, la timpulú seu, conspectulú membrilorú actuali ai Asociaþiunii, arangindu-i conformú concludulú adunãrii generale din ședinþa II. Nr. prot. 24 lit. e) dupã despãrþeminte.

Nr. 203. Prin concludulú adunãrii generale din ședinþa a II-a Nr. prot. 20 lit. r) se i-a spre sciinþă sporirea prin diferite donaþiuni a bibliotecii Asociaþiunii, și se esprimã mulþumitã donatorilorú.

— Spre sciinþă.

Nr. 204. Prin concludulú din ședinþa II. Nr. prot. 20 lit. s) adunarea generală a luatú spre sciinþă împãrþășirile comitetulú relative la organulú „Transilvania“, pentru care comitetulú a solvitú suma de 260 fl. „ajutorú extraordinarú pentru redactarea foii în 1890“ și a datú comitetulú îndemnisarea cerutã pentru suma de 260 fl. spesate deja, nu a încuviinþatú însê urcarea remuneraþiunii redactorulú, dupã cumú ceruse comitetulú.

— Spre sciinþă.

Nr. 205. Prin concludulú adunãrii generale din ședinþa II. Nr. prot. 20 lit. t) s'au luatú spre sciinþă împãrþășirile comitetulú

relative la organizarea respective reorganizarea despărțimintelor
Asociațiunii:

— Spre știință.

Nr. 206. Prin concludulă adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *v*) comitetulă a primită autorisarea, de a tipări în scopul de a deștepta interesulă față de scōla Asociațiunii, regulamentulă, programa și condițiunile de primire ale numitei scōle în câte 500 esemplare și a trimite fie-cărui despărțemētulă mai multe exemplare spre a se împărți printre poporul.

— Spre știință și conformare.

Nr. 207. Prin concludulă adunării din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *v*) i-sa dată comitetulăi absolutorulă pentru activitatea sa în anulă 1890.

— Spre știință.

Nr. 208. Prin concludulă adunării generale din ședința a II-a Nr. prot. 21 s'a transpusă comitetulăi spre competentă afacere, cu recomandare, cererea pentru ună ajutoră a lui G. Viltă studt. de cl. VII reală în Deva.

— Spre știință cu aceea, că cererea din cestiune după-ce va fi instruită pe deplină, ceea-ce s'a și dispusă, se va lua în combinațiune, cândă se voră distribuī stipendiile, pentru care s'a scrisă concursă.

Nr. 209. Prin concludulă adunării generale din ședința II. Nr. prot. 22 s'a primită cu plăcere învitarea făcută de adunarea generală a despărțemētului XX (Blajū) de cuprinsulă, ca proxima adunare generală a Asociațiunii să se țină în Blajū.

— Spre știință, avēndă acestă concludă ală adunării generale a fi adusă la cunoscința despărțemētului XX (Blajū).

Nr. 210. Prin concludulă seu din ședința II. Nr. prot. 23 adunarea generală, mănecândă dela reușita neașteptată a esposițiunii arangeate în Hațegū, a autorisatū pe comitetū a se pune de timpuriu în conțelegere cu direcțiunile despărțemintelorū, unde se ține adunarea generală, și a face preste totū posibilă arangearea de esposițiunii nu numai de industriă de casă, ci și de produse agricole și eventualū de alte producțiuni; în legătură adunarea stărue să se caute ună mijlocū, pentru ca adunările generale și esposițiunile să fie cercetate în numără câtū mai mare de omenī din poporul.

— Spre știință și conformare; esecutarea sē încrede biroulăi.

Nr. 211. Prin concludulă din ședința II. Nr. prot. 24 pt. 1. aflândă rațiociniulă încheatū cu 31 Decembre 1890 în deplină con-

formitate cu cartea principală și cu cărțile auxiliare, precum și cu documentele justificătoare, adunarea generală a aprobat și din parteși acelși rațiocini și a dat și comitetului și cassarului absolutorul pentru gestiunea în anul 1890.

— Spre știință.

Nr. 212. În conformitate cu concludul adunării generale din ședința a II-a Nr. prot. 24 pt. 2 lit. a) b) c) și d) adunarea generală a decis, în scopul unei bune și mai lesniciose evidențe în viitorul următoarele:

a) „Raportul cassarului în obiectul rațiociniului să se subșternă împreună cu rapoartele despre scontrările efeptuite în decursul anului în fie-care an adunării generale“.

b) „Asemenea să se prezenteze în fie-care an adunării generale rațiociniul școlei de fete“.

c) „La raportul general să se accludă conspectul membrilor arangiați după despărțeminte“;

d) „Comitetul se însărcinează să studieze gestiunea; dacă nu ar fi timpul, ca să se introducă un alt sistem de contabilitate; dară și până atunci în rațiocini și în budget să se deschidă o rubrică nouă pentru a se face evident restanțele din anii trecuți, fiă acelea la „Debit“ cât și la „Credit“.

— Spre știință și conformare. Cassarul Asociațiunii primese însărcinarea a pregăti la timpul se raportul și conspectul cerut al membrilor, ear în ce privesce introducerea unui alt sistem de contabilitate a face la timpul se propunerii positive comitetului; ce privesce în fine deschiderea în rațiocini și în budget a unei nouă rubrici spre a se face evidente restanțele atât la venite cât și la eșiri, se încrede cassarului eșecutarea.

Scontrarea cassei o va dispune președintele, conform îndatoririi cuprinse în §. 14 lit. h) din statute.

Cu presentarea, pe calea comitetului, la adunarea generală a rațiociniilor școlei civile de fete a Asociațiunii se însărcinează direcțiunea numitei școle.

Nr. 213. Prin concludul din ședința a II-a Nr. prot. 24 pt. 3 lit. a) și b) adunarea generală a primit proiectul de budget pro 1892 prezentat de comitet, cu următoarele modificări:

a) „Remunerațiunea bibliotecarului „Asociațiunii“ se prelininează în loc de 60 fl. cu suma de 120 fl. la an“.

b) În considerarea sumei, care se are în proiectul de budget ca prișosind, se prelininează 1000 fl. v. a. în scopul creării de

stipendii pentru elevi și eleve, cari să se perfecționeze ca puteri didactice pentru scôla propriă a Asociațiunii, dintre cari unŭ elevŭ s'au elevă pentru musica instrumentală.

— Spre sciință cu aceea, că în ce privesce preliminarul de 1000 fl. pentru crearea de stipendii se exmite o comisiune în persoanele d-lorŭ Dr. I. Pușcariŭ, I. Papiŭ, N. Toganŭ și Dr. Ioanŭ Crișianŭ, care să facă comitetulŭ propunerii relativŭ la modulŭ de executare alŭ concludusulŭ adunării.

Nr. 214. Prin concludsulŭ adunării generale din ședința II. Nr. prot. 25 s'a alesŭ membru ordinarŭ în comitetulŭ Asociațiunii în loculŭ decedatului E. Macellariŭ domnulŭ protopopŭ alŭ Sibiului Ioanŭ Papiŭ.

— Spre sciință, cu aceea, că dnulŭ Ioanŭ Papiŭ a fostŭ încunosciințatŭ despre alegerea sa.

Sibiŭ, d. u. s.

George Barițiŭ m. p.,
președinte.

Dr. Ioanŭ Crișianŭ m. p.,
secretarŭ II.

Verificarea acestuiŭ procesŭ verbalŭ se încrede d-lorŭ:
I. Papiŭ, Ioanŭ Crețu, Gherasimŭ Candrea.

S'a cetitŭ și verificatŭ. Sibiŭ în 14 Octomvre n. 1891.

Ioanŭ Papiŭ m. p.

Gherasimŭ Candrea m. p.

Ioanŭ Crețu m. p.

Nr. 434/1890.

Procesŭ verbalŭ

alŭ comitetuluiŭ Asociațiuneiŭ transilvane pentru literatura română și cultura poporuluiŭ rom. luatŭ în ședința dela 13 Octomvrie n. 1891.

Președinte: G. Barițiŭ. Membrii prezenți: Dr. II. Pușcariŭ, vice-preș., I. Hannia, P. Cosma, I. V. Russu, Ioanŭ Papiŭ, I. Crețu, I. G. Popŭ, Gher. Candrea cassarŭ, Nican. Frateșŭ, controlorŭ, Nicolaŭ Toganŭ, bibliotecarŭ.

Secretarŭ: Dr. I. Crișianŭ.

Nr. 215. În conformitate cu concludsulŭ comitetuluiŭ din ședința dela 3 Augustŭ a. c. Nr. prot. 119 dnulŭ G. Candrea, cassarulŭ Asociațiunii, presentă proiectulŭ de budgetŭ pentru scôla civilă de fete cu internatŭ a Asociațiunii pentru anulŭ scolarŭ 1891/2 pre-

gătitu de dânsul în colaborare cu dnul L. Simonescu, membru suplentă ală comitetului.

— Budgetul scôlei civile de fete cu internatū a Asociațiunii pentru anulū scolarū 1891/2 se statorosce în textulū, ce se alătură la acestū procesū verbalū sub /.

Nr. 216. Hârtia dlui Ioanū Popescu dto 3 Octomvrie a. c., prin care cere a i-se primi demisiunea din postulū de primū-secretarū ală Asociațiunii și de redactorū alū fōei „Transilvania“, precumū și comemorațiunea oficială a biroului Asociațiunii dto 12 Octomvrie a. c. relativū la notița publicată de redacțiunea organului Asociațiunii „Transilvania“ în Nr. 9 din Septemvrie a. c. la pag. 281 alū aceluī organū (Ex. Nr. 388 și 432 ex. 1891).

— Se transpunū unei comisiuni exmise din sînulū comitetului în persōnele dlorū Nicanorū Frăteșū, Ioanū Papiū și Ioanū Crețu cu însărcinarea, de a refera asupra lorū în cea mai de aprōpe ședință a comitetului.

Sibiiū d. u. s.

G. Barițiu m. p.
președinte.

Dr. Ioanū Crișianū m. p.
secretarū II.

Verificarea acestui procesū verbalū se încrede dlorū: I. Hannia, P. Cosma, I. G. Popū.

S'a cetitū și verificatū, Sibiiū în 3/15 Octombre 1891.

P. Cosma m. p.

I. Hannia m. p.

I. G. Popū m. p.

CONSEMAREA

sumelorū colectate în favorulū scôlei civile de fete a „Asociațiunei transilvane“ prin dlū Partenie Cosma.

Iosifū Cârnațū, econ. în Mihalțū; D. F., econ. în Alba-Iulia; G. Sandorū, econ. în Cuișdī; Iosifū Merazzi, econ. în Caransebeșū; I. D., econ. în Sibiiū câte 1 fl.; I. Cristea Costeiū, econ. în Ocna 50 cr.; D. Vintilă, econ. în Șeicamare; G. Micu, A. T., economī în Sibiiū; G. Luca luī Mateiū, econ. în Ocna; Ticiu Abs., econ. în Lunca; I. Motreanū, economū în Caransebeșū; Avramū Șuștereanū, econ. în Toraculū-mare; Toda Bure, economū în Toraculū-micū; Paur Fr., Savu Mătocū, economī în Toraculū-mare; Vidu Petrovič, econ. în Toraculū-micū; Teodorū Dejanū, econ. în Toraculū-mare; Vasile Velin, econ. în Fūskut; Teodorū Moldovanū, econ. în Totoiū; P. Silivasanū, econ. în Mihalțū, P. Buchus, econ. în Sok câte 1 fl.; I. V., econ. în Mediaș 50 cr.; Iustin Popū,

notarŭ cercualŭ în Fărăgău; Vladŭ Fr., econ. în Reghinŭ câte 1 fl.; Ioanŭ Rusu, econ. în Bothaza 2 fl.; G. Budurleanŭ, econ. în Sz.-Jombor; Simionŭ Muscaniŭ, econ. în Mihálytelke câte 1 fl.; Susana Ciupe, economă în Țichindealŭ; C. S., econ. în Mediaș; Isaia Popa, parochŭ în Ocna; Gavrilă Rusu, econ. în Uilaculŭ de câmpie câte 1 fl.; Maria Crăciunŭ, econ. în Șard; Iacob Adamŭ, parochŭ în Feleagŭ câte 50 cr.; Miron, Meșter, econ. în Baița; Michailă Danŭ, econ. în Șard; Simionŭ Nicoră, econ. în Ujfalău câte 1 fl.; I. A., econ. în Sibiiŭ 3 fl.; Iosifŭ Vida, econ. în Alba-Iulia; Toma Mecriș, econ. în Roșia; L. B., economŭ în Sibiiŭ; Ana Fărcaș, Iosifŭ Igne, economŭ în Glodgileș; Ionica Crăciunŭ, econ. în Ripa-inf. câte 1 fl.; P. Doburta, econ. în Oláh-Cseszter 2 fl.; P. Ursau, econ. în Cisteiulŭ-românŭ; I. Breazŭ, econ. în Mihalț; Ioanŭ Danciu, econ. în Bretea; Simionŭ Felia, econ. în Abrudsatŭ câte 1 fl.; Vasile Stajila, econ. în Löver; I. Sociu, econ. în Reghinŭ; P. Forai, econ. în Nemegeye câte 50 cr.; M. H., econ. în Sighișora 1 fl.; „Perșeiŭ“, bancă în Seinŭ 5 fl. 50 cr.; Gavrilă Cioba, econ. în Reghinŭ; Ioanŭ Brateanŭ, economŭ în Idiciŭ; Nicolae Olténŭ, econ. în Agirbiciŭ câte 1 fl.; Teodorŭ Ațeleanŭ, economŭ în Mediaș; Nicolae Crăciunénŭ, econ. în Chesler câte 50 cr.; I. Trifŭ, econ. în Agirbiciŭ; Ales. Popŭ, econ. în Fŭscuț; Teodorŭ Iustianŭ, econ. în Uzdi-Szt.-Peter câte 1 fl.; I. M., econ. în Mediașŭ 50 cr.; Tóderŭ Irimie; econ. în Bercheș; Banŭ Luca, econ. în Moeciŭ; Vasile Bretfeleanŭ, econ. în Orosifaia; H. S., econ. în Sâng.-de-câmpie; Tóderŭ Boloș, Vasilică Popa, Monciu Timoteiŭ, economŭ în Farkazó câte 1 fl.; Nicolae Zaița, econ. în Goleț 50 cr.; Petru Moter, econ. în Timiș-Slatina 1 fl.; Simionŭ Bagia, econ. în Petroșnița; Iosifŭ Ștefănuțŭ, econ. în Goleț; Marcu Nan, econ. în Timiș-Slatina; Michaiŭ Suru, Vichenție Beleiŭ, economŭ în Goleț; Vasile Balint, econ. în Var; Ioanŭ Radóia, econ. în Buceșnița; Michai Madincea, econ. în Goleț; Nicolae Verchișan, economŭ în Buceșnița câte 50 cr.; Michailă Ludwig luŭ Simionŭ, econ. în Gusu; Gr. Grăsam, econ. în P. Kalán; Isac Bașa, econ. în Birtin; Mitru Văleanŭ, econ. în Lunca; Pavelŭ Frățilă, econ. în Presaca; Milianŭ Părnu, econ. în Ohaba; A. R. econ. în Ocna; Florea Andreŭ, econ. în Goleț; „Perșeiŭ“ bancă în Seinŭ câte 1 fl., I. Moldovanŭ, econ. în Ocna 50 cr.; I. Sibișanŭ, econ. în Ocna 1 fl.; I. R., econ. în Sibiiŭ 1 fl. 50 cr., Veronica Anghelŭ, econ. în Ighiu; Iosifŭ Poșa, econ. în Sebeșulŭ inf.; D. Dumbrava, econ. în Ostrov câte 1 fl.; L. Simonŭ, econ. în Sângeorgiu 8 fl.; T. Tornea, econ. în Felfalău 1 fl.; I. M., econ. în Reghinŭ 2 fl. 50 cr.; I. T., econ. în Reghinŭ 2 fl.; Marcu Ștefănuțŭ, econ. în Goleț; Ioanŭ Albu, econ. în Geoagiulŭ-de-susŭ câte 50 cr.; Oprea Todorŭ, econ. în Ligetŭ 1 fl.; A. F., econ. în Aiudŭ; T. Popescu, econ. în Ripa-de-josŭ câte 2 fl.; I. Idvoreanŭ, econ. în Jancahid 50 cr.; Ioanŭ Nascu, preotŭ în Jahenița 1 fl.; Ioanŭ Lințu, agentŭ în Caransebeșŭ 4 fl. 50 cr.; Isaia Popa, paroch în Ocna 1 fl. 50 cr.; Dr. A. Todea, adv. în Reghinŭ 4 fl.; Ioanŭ Slăvescu, parochŭ în Mohu; Savu Mitea, econ. în Ocna câte 1 fl.; Isaia Popa, paroch în Ocna 2 fl.; I. Raț, I. Popa, economŭ în Ocna; M. Stanésa, I. Avrigeanŭ, economŭ în Sibiiŭ câte 1 fl.; Achimŭ Smaia, econ. în Bucosnița 50 cr.; Longinŭ Văcariŭ, econ. în Valișora 1 fl.; Lazarŭ Harmatea; economŭ în Petrosnița; I. Balascu, econ. în Dales câte 50 cr.; Ilie Spancei, econ. în Slatina 1 fl.; Eliseiŭ Stiopŭ, comerc. în Jáz; Eman. Agescu, econ. în Slatina; Pavelŭ Mihuța, econ. în Caransebeș; Avramŭ Babeu, econ. în Slatina; I. Sbagău, econ. în Ruenŭ câte 50 cr.